

Oikeusministeriön lausunto hallituksen esityksestä laiksi kalastuslain muuttamisesta

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa kalastuslain muutokseen. Oikeusministeriö kiittää maa- ja metsätalousministeriötä lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan, että kalastuslain mukaisen kalastonhoitomaksun maksuvelvollisuuden yläikärajaa nostettaisiin nykyisestä 64 vuodesta 69 vuoteen. Muutos toteutettaisiin siten, että ne henkilöt, jotka ovat saavuttaneet vapautuksen maksuvelvollisuudesta ennen lakimuutosta saisivat säilyttää sen jatkossakin.

Muutoksella pyritään turvaamaan riittävä rahoitus kalastuslain tavoitteiden toteuttamiseen. Toisaalta sen tarkoituksena on vähentää kalastonhoitomaksun maksuvelvollisten ja maksusta vapautettujen välistä eriarvoisuutta laajentamalla maksajajoukkoa maksukertymän turvaamiseksi. Maksuvelvollisien joukkoa lisäämällä voidaan myös mahdollisesti välttää kalastusmaksun korottaminen, jonka voidaan nähdä vähentävän maksuhalukuutta ja korottavan kalastuksen harrastamiskynnystä.

Oikeusministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Ikärajan korottamista on arvioitava perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännöksen ja erityisesti sen 2 momentin syrjintäkiellon kannalta.

Syrjintäkieltosäännöksellä ei ole kielletty kaikenlaista erontekoa ihmisten välillä, vaikka erottelu perustuisi säännöksessä nimenomaan mainittuun syyhyn. Erottelun tulisi kuitenkin olla perusteltu perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla. Ikärajoihin perustuvan erottelun hyväksyttävyyttä arvioitaessa on olennaista ottaa huomioon tosiasialliset mahdollisuudet saavuttaa ehdotetulla erottelulla sääntelylle asetetut päämäärät (PeVL 44/2010 vp, s. 5).

Muutosehdotus pitää sisällään esityksen iäkkäiden kalastajien kalastonhoitomaksuvelvollisuuden määrittämiseksi pääosin muista maksuvelvollisista poikkeavalla tavalla. Alun perin maksuvapautuksen säätämistä 64 vuotta täyttäneille on perusteltu pyrkimyksellä edistää kyseisten ikäryhmien kalastusharrastusta (HE 192/2014 vp, s. 107). Perustuslakivaliokunta on pitänyt maksuvapautusta hyväksyttävänä ikääntyneiden henkilöiden liikkumis- ja

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 7730
+358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
oikeusministerio.fi

ulkoiluharrastusta edistämiseksi, vaikkakin se on pitänyt sääntelyn yhteyttä näihin seikkoihin etäi-senä (PeVL 58/2014 vp). Nyt maksuvelvollisuuden korottamista 69 vuoteen perustellaan muun muassa sillä, että 65 vuotta täyttäneiden osuus kalastajista on muotoutumassa suuremmaksi kuin kalastuslain valmisteluvaiheessa arvioitiin. Kalastonhoitomaksu-suoritusten määrän vähenemisen jatkuessa, voidaan yhtenä keinona vaikuttaa kalastonhoi-tomaksukertymään laajentamalla maksuvelvollisten joukkoa. Esityksessä ei ole kuitenkaan tarkemmin perusteltu, miksi ikäraja muuttuu juuri 69 vuoteen. Tämän vaikutuksia voisi esi-tyksessä tarkastella perusteellisemmin.

Kuten edellä todettiin, perustuslakivaliokunta on pitänyt ikääntyneiden kalastusharrastuk-sen edistämistä perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä tavoitteena (PeVL 58/2014 vp). Oikeusministeriö katsoo, että muutosehdotus pitää sisällään vastaavan tavoit-teen ja siten sitä voidaan pitää hyväksyttävänä. Hyväksyttävyyttä puoltaa muutoksen to-teuttaminen siten, että ne henkilöt, jotka ovat saavuttaneet vapautuksen maksuvelvollisuu-desta ennen lakimuutosta saisivat säilyttää sen jatkossakin. Edelleen voidaan todeta, että perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt ikääntyviin kohdistuvia etuuksia, helpotuk-sia ja mukautuksia perusteltuina erityisesti heidän muihin verrattuna heikentyneiden fyysis-ten ja kognitiivisten kykyjensä perusteella (PeVM 8/2010 vp, s. 3; PeVL 56/2010 vp, s. 3).

Esityksen säätämisyjärjestysperustelujen mukaan kalastonhoitomaksua on pidettävä valtio-sääntöoikeudellisessa mielessä verona. Vakiintuneen määritelmän mukaan vero on raha-suoritus, joka ei ole korvaus tai vastike julkisen vallan maksuvelvolliselle antamista eduista tai palveluista ja jolle on ominaista valtion menojen rahoittaminen (HE 1/1998 vp, s. 134/II). Esityksen perustelujen mukaan vaikka kalastonhoitomaksuun liittyy oikeus lain mukaiseen viehekalastukseen, ei kyseistä maksua voida pitää perustuslain 81 §:n 2 momentissa tar-koitetuille valtion maksuille ominaisena korvauksena tai vastikkeena yksilöidyistä julkisen vallan palveluista tai muista vastaavista suoritteista. Kalastonhoitomaksun valtiosääntöoi-keudellista luonnetta on aiemmin arvioitu vastaavasti ja kattavammin myös kalastuslain (379/2015) esitöissä (HE 192/2014 vp s. 110-111). Oikeusministeriöllä ei ole huomautta-mista kalastonhoitomaksun valtiosääntöoikeudelliseen luonteeseen, joskin säätämisyjärjes-tyserustelut ovat tältä osin melko suppeat.

Osastopäällikkö

Johanna Suurpää

Erityisasiantuntija

Katriina Nousiainen

Liitteet

Jakelu

MMM

Tiedoksi

VN/23589/2023-OM-14

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: